

Із Росії з любов'ю

Бонда таки дістали. Дістали приманкою — співробітницею російського «Смершу» на ім'я Тетяна. Захопившись принадною агенткою та повіривши її обіцянкам про передачу суперсекретної шифрувальної машинки «Спектр», нуль-нуль-сьомий дещо втратив пильність і потрапив у хитро розкинуті сіті могутньої більшовицької спецслужби. Пастку для Джеймса налаштували ще в Стамбулі, а остаточно вона затріснулась у славнозвісному (сумнозвісному?) потязі «Східний експрес». Тут на Бонда чекає смертельна сутичка із безжальним садистом-убивцею на прізвисько Граніт. Будучи на волосинку від смерті, Джеймс усе ж таки виплутується з обіймів кістлявої та ще й рятує свою чарівну супутницю, а також репутацію британської Секретної служби. Таким чином, російська контррозвідка зазнає прикрої поразки, а Бонд — останнього копняка від підступної очільниці одного з відділів «Смершу» Рози Клебб...

007

ІЄН ФЛЕМІНГ

ІЗ РОСІЇ
З ЛЮБОВ'Ю

ДЖЕЙМС БОНД

© Видавництво "НК-Богдан"

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-7794-1

IAN FLEMING PUBLICATIONS LIMITED

**ІЕН
ФЛЕМІНГ**

ДЖЕЙМС БОНД

**ІЗ РОСІЇ
З ЛЮБОВ'Ю**

 Богдан

FROM RUSSIA, WITH LOVE © Ian Fleming Publications Limited, 1957

The moral rights of the author have been asserted

Права автора захищені.

«JAMES BOND» і «007» є зареєстрованими торговими марками компанії «Danjaq LLC» і використовуються згідно із ліцензією від «Ian Fleming Publications Limited».

Всі права захищені.

«Ian Fleming» логотип і «Ian Fleming signature» є зареєстрованими торговими марками компанії «The Ian Fleming Estate» і використовуються згідно із ліцензією від «Ian Fleming Publications Ltd».

Переклад з англійської *Алекса Антомонова*

Ілюстрації *Олега Кіналя*

Бонда таки дістали. Дістали приманкою — співробітницею російського «Смершу» на ім'я Тетяна. Захопившись принадною агенткою та повіривши її обіцянкам про передачу суперсекретної шифрувальної машини «Спектр», нуль-нуль сьомий дещо втратив пильність і потрапив у хитро розкинуті сіті могутньої більшовицької спецслужби. Пастку для Джеймса налаштували ще в Стамбулі, а остаточно вона затріснулась у славнозвісному (сумнозвісному?) потязі «Східний експрес».

Тут на Бонда чекає смертельна сутичка із безжальним садистом-убивцею на прізвисько Граніт. Будучи на волосинку від смерті, Джеймс усе ж таки виплутується з обіймів кістлявої та ще й рятує свою чарівну супутницю, а також репутацію британської Секретної служби.

Таким чином, російська контррозвідка зазнає прикрої поразки, а Бонд — останнього копняка від підступної очільниці одного з відділів «Смершу» Рози Клебб...

Авторська примітка

Не так уже й принципово, але більша частина деталей, зображених у романі, доволі точна.

СМЕРШ¹ — скорочення від СМЕРть Шпіонам — існує і досі залишається найсекретнішою організацією Радянського уряду.

На початок 1956 року, а саме тоді книга була розпочата, сили СМЕРШу — в країні й за кордоном — становили близько сорока тисяч осіб з генералом Грубозабойщиковим на чолі². Мій опис його зовнішності є правильним.

Сьогодні штаб-квартира СМЕРШ розміщена, як згадано й у Розділі 4, за адресою: Москва, вул. Сретенка, 13³. Конференц-зал зображено точно, а очільники розвідки, які розсілися за круглим столом, — існуючі посадові особи, котрих часто викликали туди з метою, подібною до тієї, що я виклав.

І.Ф.

Частина перша

ПЛАН

КРАЇНА ТРОЯНД

Голий чоловік, який лежав, розкинувши руки й ноги біля плавального басейну, дуже нагадував мерця.

Може, він утопився, а тіло вивудили з басейну та поклали на траву висохнути, допоки не приїде поліція чи не викличуть якогось родича. Навіть купка речей, зібраних на траві біля його голови, була складена так ретельно, аби, не дай боже, хтось запідозрив, що рятувальники щось поцупили у небіжчика.

Навіть поверховий погляд на блискучі дрібнички давав змогу зробити висновок, що вони належать — чи належали — безперечно багатій особі. Купка була атрибутами заможної людини: зроблений з мексиканської п'ятдесятидоларової монети затискач для грошей, що тримав пристойну пачку банкнот, потерта золота запальничка «данхілл», золотий портсигар овальної форми із хвилястими краями та скромною бірюзовою кнопкою з натяком на Фаберже, а також книга, яку багатії дістають із книжкової шафи, щоб почитати в саду, — «Маленький самородок» старого П. Дж. Вудхауса⁴. Був у тій купці й масивний золотий годинник на потертому коричневому ремінцеві з крокодилячої шкіри. Ця модель фірми Жирар Перрего⁵, призначена шанувальникам хитромудрих технологічних пристроїв, мала секундну стрілку а також два віконця на циферблаті, що показували день, місяць і фази Місяця. Зараз годинник фіксував тридцять хвилин на третю десятого червня, а Місяць увійшов у четверту чверть.

Блакитно-зелена бабка вилетіла з кущів троянд, що росли в дальньому краєчку саду, і зависла за кілька дюймів над попереком спини розпростертого чоловіка. Бабку привабило золоте мерехтіння променів червненого сонця на кінцівках тонких русявих волосків над куприком. З боку моря долетів подих бризу і поворушив смужку волосся, що стривожило бабку, й вона панічно відлетіла вбік, зависла над лівим плечем чоловіка та недовірливо роздивилася. Стеблини свіжої травиці біля розкритого рота чоловіка заворушилися, велика крапля поту скотилася крилом м'ясистого носа і впала у траву. Немов за сигналом до відходу, бабка шугнула назад до трояндових кущів і далі за високу стіну саду, з вмонтованими по верху шматками

розбитого скла. Якою б смачною та їжа не здавалась, але вона рухалася.

Садочок, де лежав чоловік, площею з акр, був добре доглянутим лужком, з трьох боків оточеним рясно посадженими трояндовими кущами, звідки долинали сонливе дзижчання бджіл на фоні рокотання хвиль моря, що розбивались об підніжжя скелі з четвертого боку.

Самого моря зі саду видно не було. Завдяки дванадцятифутовій стіні саду не було видно взагалі нічого, крім неба і хмар. Насправді, заглянути за межі огороженої приватної території можна було тільки з вікон спальень, розташованих на верхньому поверсі вілли. Звідти відкривався вид на безкрайній блакитний простір морської гладі попереду, а праворуч та ліворуч — на вікна верхніх поверхів сусідніх маєтків та їхні дерева, вічнозелені рослини середземноморського типу, — дуби, пінії, казуарини та деінде — пальми.

Вілла була модерною — присадкувата здовжена будівля без будь-якого прикрашання. З боку саду будівля мала виляло-рожевий колір, з чотирма прорубленими у фасаді вікнами, з кованими фрамугами та скляними дверима по центру, що вели до маленького квадрата, викладеного блідо-зеленою глазурованою плиткою, який надалі переходив у газон лужка. Зовнішній бік будівлі, що стояла за кілька футів від запиленої дороги, майже нічим не відрізнявся від внутрішнього. Хіба що всі чотири вікна були заґратованими, а центральні двері — дубовими.

На верхньому поверсі вілла мала дві спальні кімнати середніх розмірів, а на першому — вітальню з кухнею, частину якої відвели під туалет. Ванної кімнати на віллі не було.

Сонну розкіш атмосфери раннього вечора порушив звук автомобіля, що лунав з боку дороги. Машина зупинилася перед будинком. Почулося клацання дверей, авто від'їхало. Дзвінок озвався двічі. Голий чоловік біля басейну не ворухнувся, але теленькання дзвінка та шум двигуна машини змусили його на мить широко розплющити очі — так рухаються нашорошені вуха у дикого звіра. Чоловік ментально пригадав, де перебуває, день тижня і час дня. Усі звуки були розпізнані. Повіки з короткими білявими віями сонно опустились і закрили блідо-блакитні непрозорі очі, що дивилися немов усередину.

Тонкі, жорстокі губи розкрилися в широкому позіхові. Чоловік, набравши в роті слини, плюнув у траву і став чекати.

Молода жінка з маленькою сітчаною сумкою, вдягнена у білу бавовняну блузу та коротку синю формальну спідницю, пройшла крізь скляні двері, чоловічою ходою промарширувала по глазуrowаних плитках та смужці підстриженої трави і наблизилася до голого чоловіка. За кілька кроків дівчина зупинилася, кинула сумку на траву, сіла і зняла дешеві й дуже заповорошені пилом туфлі. Потім підвелася, розстебнула блузу й, акуратно згорнувши, поклала на сумку.

Під блузою іншої одежини на дівчині не було. Шкіра з приємного кольору засмагою, плечі й акуратні груди — усе палахкотіло здоров'ям. Коли нахилилася, щоб розстебнути спідницю, з-під пахв на мить виглянули пучечки світлого волосся. Враження про прийшлу як про здорову дівчину-селянку підтверджували її широкі стегна, мускулісті литки та побляклі купальні трусики, які стали помітними, коли вона роздяглася.

Дівчина акуратно поклала спідницю біля блузки, витягнула зі сумки пляшку з-під кока-коли, що містила густу безколірну рідину, підійшла до чоловіка й опустила на траву поруч. Вона налила трохи рідини — оливкової олії, котра, як і будь-що інше в цій частині світу, пахла трояндами — між лопатками чоловіка і, розім'явши пальці на манер піаністки, почала масажувати шийні й трапецієподібні м'язи на спині лежачого, де шия переходила у широкі плечі.

То була нелегка робота. Чоловік був надзвичайно сильним, і його опуклі м'язи біля основи шиї ледь поступалися тисненню пальців, навіть коли їхня хазяйка прикладала усю силу. Під кінець масажу вона стане мокрою від поту і відчуватиме себе настільки виснаженою, що буде спроможна лише пірнути в басейн, а потім відпочиватиме у тіні, аж допоки за нею приїде машина. Але дівчина не протестувала, і зараз її пальці хвацько обробляли м'язи спини чоловіка. Вона ніяк не могла подолати інстинктивний страх перед цим найкращим чоловічим тілом, яке їй тільки довелося бачити.

Проте зовнішньо масажистка не видавала емоцій, її обличчя залишалося незворушним, і в трохи розкосих, чорних, як вуглики, очах під гривкою короткого чорного волосся неможливо було прочитати

тваринний страх, що нуртував усередині, прискорюючи биття серця до максимальної частоти.

Укотре за два останні роки вона знову замислилася над тим, чому відчуває таку сильну огиду до цього божественного тіла, і вкотре спробувала проаналізувати цю огиду. Можливо, тепер їй вдасться позбутися відчуття вини, бо, на її думку, огида до клієнта гірша за відчуття сексуальної привабливості.

Почнемо з його волосся. Дівчина поглянула на круглу, замалу для такого великого тіла голову на жилавій шиї. Голова була вкрита щільними золотистими кучериками, що приємно нагадували волосся на класичних античних статуях, які їй доводилося бачити на картинках. Проте ці кучері були занадто щільними, вони налізали один на одного і густо вкривали голову. Це змушувало її зуби скреготіти, видаючи такий звук, як від цвяха по склу. До того ж золотисті завитки спускалися надто низько по шиї, майже (тут вона почала мислити професійними категоріями) до п'ятого шийного хребця, де раптом зупинялися, вишикувавшись у пряму лінію.

Дівчина зробила паузу, даючи рукам змогу перепочити, й сіла на п'ятки. Її прекрасні груди та спина виблискували від поту. Тильним боком долоні вона стерла піт з чола і потягнулася за пляшечкою з олією. Налила трохи — не більше чайної ложки — в невеличку улоговинку, порослу волоссям, в основі спини, розім'яла пальці та продовжила роботу.

Зародковий хвіст у місці, де роздвоюються сідниці, вкритий золотистим начосом, — у коханому він міг би стати кумедним збудливим атрибутом, — на цьому чоловікові виглядав скотинячим. Ні, радше, рептильним, зміїним. Але ж змії волосся не мають... Логіка не працювала, для неї цей хвостик виглядав зміїним. Дівчина перемістила руки на два горбики сідничних м'язів. У такі моменти більшість її пацієнтів, особливо молоді хлопці з футбольної команди, починали з нею загравати. А далі, якщо вона не припиняла розмови в корені, починалися різні пропозиції. Найзавзятіших доводилося вгамовувати за допомогою натискання на сідничний нерв. Інколи, особливо коли чоловік їй подобався, смішки та хіхікання переростали в коротку і не дуже запеклу боротьбу, яка завершувалася солодкою капітуляцією.

Із цим чоловіком усе було інакше, точніше, абсолютно інакше. Від самого початку він поводився, мов шматок неживого м'яса. За два роки не промовив до неї ні слова. Коли дівчина закінчила працювати зі спиною, він перевертався, проте ні оком, ані будь-якою іншою частиною тіла не показував, що вона його хоч якось цікавить. Дівчина просто плескала його по плечу, чоловік перекидався і дивився у небо напівзаплющеними очима, іноді широко відкривав рота, позіхаючи, що, власне, було єдиним проявом нормальної людської реакції.

Дівчина змінила позу і почала працювати над його правою ногою в напрямку ахіллового сухожилля. Діставшись туди, вона ще раз поглянула на чудове тіло. Чи була її відразу чисто фізичною? Може, вона викликана червонуватим кольором засмаги його природної молочно-білої шкіри, що нагадувала підсмажене на грилі м'ясо? Чи, може, ця відразу викликана текстурою самої шкіри — широкими порами на її сатиновій поверхні? Або дрібними помаранчевими веснянками, густо розсипаними по плечах чоловіка? Чи, може, огиду спричиняє його сексуальність? Тобто, повна її відсутність у цих чудових, зухвало опуклих м'язах розкішного тіла? А може, відразу була духовною, і тваринний первісний інстинкт підказував, що всередині ідеального тіла ховається зло?

Дівчина-масажистка підвелась і постояла, покрутивши головою з боку в бік, розслабила м'язи пліч, витягнула руки в сторони, потім підняла і так застигла, даючи крові змогу трохи відхилити. Відпочивши, витягнула із сітчастої сумки рушник і витерла піт з обличчя й тіла.

Коли повернулася до чоловіка, той уже перевернувся і лежав на спині, підклавши руку під голову й незмигним зором втупившись у небо. Вільну руку він відкинув убік в очікуванні масажу. Дівчина наблизилась і сіла на траву поруч з головою, розтерла трохи олії між долонями, взяла напіврозтулену долоню чоловіка і почала розтирати його короткі товсті пальці.

Побіжно масажистка поглянула на червонувато-цеглисте обличчя, увінчане короною зі щільних золотистих кучериків. На перший погляд усе виглядало ідеальним — красиве, ангелоподібне обличчя з повними рожевими щічками, трохи задертий носик, кругле підборіддя. Проте, якщо придивитися ближче, в його зовнішності проступало щось

садистське — у щільно стиснутих тонких губах, у по-свинячому надто широких ніздрях та припіднятому носикові, а також у порожніх блідо-блакитних імливих очах, які дивилися на довколишній світ згори донизу, що надавало йому вигляду потопельника в морзі. Немов хтось, подумала дівчина, вирішив узяти порцелянову ляльку та розфарбувати її, щоб нажахати людей.

Масажистка взялася за руку з опуклими біцепсами. Звідки у нього такі фантастичні м'язи? Може, це боксер? Як він використовує своє грізне тіло? Кажуть, що вілла належить поліції. Двоє слуг працюють тут вочевидь охоронцями, хоча вони також готують їжу та виконують хатню роботу. Регулярно, раз на місяць, чоловік кудись зникає на кілька днів, і тоді їй кажуть не приходити. Трапляється, попереджають, щоб не приходила увесь тиждень, навіть два, а одного разу — місяць.

Якось, опісля однієї з таких відпусток, його шия та верхня частина тулуба перетворилися на суцільний синець. Іншого разу просочений кров'ю хірургічний пластир прикривав якесь недоліковане поранення грудей побіля серця. Дівчина ніколи не наважувалася спитати про нього ні в шпиталі, де працювала, ні в містечку. Коли її вперше запросили до цієї вілли, один із служників попередив: якщо вона коли-небудь наважиться розказати про побачене, то опиниться у в'язниці. У шпиталі головний лікар, який досі ніколи її не помічав, сказав їй те саме: при довгому язикові на неї чекає тюрма. Сильні пальці дівчини зараз розминали великий дельтоподібний м'яз у напрямку плеча. Вона ніколи не забувала, що її робота тут пов'язана з державною безпекою. Можливо, саме це й було причиною огиди до цього прекрасного тіла. Може, то лише страх перед тією могутньою організацією, якій належало це тіло. Вона заплющила очі й замислилася, ким може виявитися ця людина чи що вона може наказати зробити з нею. Та відразу ж масажистка поспіхом відкрила очі. Він може помітити. Проте очі чоловіка безтурботно дивились у небо.

Тепер — і вона потягнулася за олією — настала черга зайнятися обличчям.

Пальці дівчини тільки-но надавили на очні впадини чоловіка, як у будинку задзвонив телефон. Настирливий дзвінок розірвав сонну тишу саду. Чоловік моментально зірвався і встав на одно коліно, немов спринтер в очікуванні стартового пістолета. Однак з місця не рушив.

Дзвінок обірвався. Почувся приглушений голос. Розібрати слова було неможливо, але тон звучав шанобливо, немов при інструктажі начальства. Потім голос стихнув, й один з охоронців постав на порозі, зробив жест рукою, підкликаючи чоловіка, і зник у глибині дому. Не встиг охоронець опустити руку, а чоловік уже зірвався з місця і подолав половину шляху. Дівчина тільки дивилась, як за скляними дверима промайнула засмагла спина. Краще не давати їм приводу вважати, що їхні розмови її цікавлять. Масажистка підвелася, зробила два кроки до бетонного краю басейну і граціозно пірнула у воду.

Можливо, цей телефонний дзвінок і пояснив би причину її відразливого ставлення до чоловіка, чиє тіло вона щойно масажувала, проте для душевного спокою краще було їй нічого не чути.

Чоловіка звали Донован Грант, або «Червоний» Грант. Але останні десять років його знали під ім'ям Червоно-Гранітський чи під кодовою кличкою «Граніт».

Цей чоловік був головним убивцем СМЕРШу — апарату покарання МДБ, і саме цього моменту він отримував інструкції від МДБ по прямій телефонній лінії з Москви.

М'ЯСНИК

Грант обережно поклав слухавку на апарат і на кілька секунд задумався.

Один із двох тупуватих охоронців, той, який відповів на дзвінок, мовив:

— Краще поквапитися.

— Вони щось сказали стосовно завдання? — російською Грант володів досконало, проте розмовляв із сильним акцентом, за яким його можна було сприйняти за мешканця радянської Прибалтики. Голос був високим, але безбарвним, немов бубнив Псалтир.

— Ні. Тільки негайно прибути до Москви. Літак уже в дорозі й за годину буде тут. Півгодини на дозаправку, а потім три або чотири — якщо з посадкою у Харкові — години назад. До півночі будете у Москві. Збирайтесь, я викликаю машину.

Грант різко підвівся.

— Ви праві. Але невже вони не сказали, якого роду операція? Я бажав би знати заздалегідь. Це — безпечна телефонна лінія. Вони мали хоча б натякнути. Зазвичай так роблять.

— Цього разу натяків не було.

Грант повернувся і повільно вийшов крізь скляні двері у сад. Якщо він і помітив дівчину, котра сиділа на дальньому бортикові басейну, то не подав виду. Нахилився, узяв книгу та золоті трофеї свого ремесла, повернувся до будинку і піднявся до помешкання.

Умеблювання кімнати було по-спартанському простим — залізне ліжко, з якого майже до підлоги звисали зім'яті простирадла, плетене крісло, непофарбована шафа для одягу та дешевий умивальник з бляшаною мийкою. Американські й англійські журнали валялися на підлозі. Гостросюжетні романи — дешеві та дорогі, — проте всі в яскравих обгортках, були складені у стосики під вікном.

Грант, нахилившись, витягнув з-під ліжка бувалу в бувальцях фіброву валізу італійського виробництва і поклав туди гірку розмаїтого одягу — ношеного, проте пристойного. Потім швидко ополоснувся холодною водою з неодмінним трояндовим милом та витерся знятим з ліжка простирадлом.

Із вулиці почувся звук автомобіля, що під'їжджав. Грант нашвидку вдягнув такий самий непримітний та зношений одяг, як і весь його гардероб, начепив годинник, розклав по кишнях речі, схопив валізу та спустився сходами.

Вхідні двері були відчинені. Охоронці стояли біля пом'ятого «ЗІСа»⁶.

«Ідіоти, — подумав Грант (він усе ще думав англійською), — напевне, інструктують шофера простежити, щоб я точно потрапив до літака. Досі не можуть повірити, що іноземець добровільно хоче жити в їхній клятій країні». Холодні очі презирливо звузилися, спостерігаючи за тим, як Грант поставив валізу на порозі і почав ритися, вибираючи на вішалці, прибитій до дверей кухні, плаща. Нарешті знайшов — поношений дощовик та чорне кепі — одяг, який полюбляли радянські партійні боси; узяв їх, підхопив валізу і вмотивувався на переднє сидіння поруч з водієм у цивільному, дорогою грубо посунувши плечем одного з охоронців.

Обидва охоронці відступили на крок, не спускаючи з нього ворожих поглядів. Водій відпустив зчеплення, і машина, що стояла на передачі,

покотилася дорогою, піднімаючи за собою хмару куряви.

Вілла стояла на південно-східному узбережжі Криму, на півдорозі між Феодосією та Ялтою. Вона була однією з багатьох державних дач уздовж смужки гористого узбережжя так званої російської Рив'єри — улюбленого місця відпочинку партійної еліти. «Червоний» Грант розумів, що йому виявили велику честь, поселивши саме тут, а не на якійсь похмурій дачі в Підмосков'ї. Поки машина підіймалась у гори, він подумав, що про нього, звісно, дбають найкращим чином, хоча така турбота не мала нічого спільного з його благополуччям.

Сорокамільний шлях до аеропорту в Сімферополі вони подолали за годину. Зустрічних машин на дорозі не було, а ті візки, що виїжджали з виноградників на дорогу, зупинялися на узбіччі відразу, зачувши клаксон. Як і деінде в Росії, автомобіль означав, що їде чиновник, а чиновник — це завжди небезпека.

Упродовж усього шляху їх супроводжували троянди, плантації яких чергувалися з виноградниками, а на під'їзді до аеропорту обминули величезну круглу клумбу з червоними та білими трояндами, посадженими так, щоб утворювати зображення червоної зірки на білому фоні. Гранту троянди вже в печінках сиділи, і він мріяв скоріше дістатися Москви, аби здихатись їхнього солодкуватого запаху.

Машина проминула в'їзд до цивільного аеропорту і ще милю їхала вздовж високої стіни військової частини летовища. Перед високими воротами з колючого дроту водій зупинився, щоб пред'явити перепустку двом вартовим з автоматами, а потім виїхав на бетон аеродрому. На полі стояли кілька літаків — великі військові транспорти в камуфляжному забарвленні, маленькі двомоторні навчальні літаки та морські гелікоптери. Водій зупинився, щоби спитати у чоловіка в комбінезоні, який з них літак Гранта, як раптом гучномовець диспетчерської вежі гаркнув металевим голосом:

— Ліворуч. До самого кінця. Бортовий номер — V-BO.

Водій слухняно поїхав далі аеродромом, коли залізний голос знову рявкнув:

— Стояти!

Водій ударив по гальмах, над головами почувся оглушливий рев. Грант із шофером інстинктивно пригнули голови, коли на посадочну смугу з боку призахідного сонця зайшов загін з чотирьох «Міг-17»⁷ з

випущеними закрилками. Літаки один за одним торкнулися величезної посадкової смуги, з-під носових коліс вилетіли хмаринки блакитного диму, і, завиваючи турбінами, «Міги» покотилися до кінця смуги, де розвернулися та попрямували до контрольної вежі з ангарами.

— Продовжити рух!

Через сто ярдів вони побачили двомоторний «Іллюшин-12» з бортовим номером V-BO. Коротка алюмінієва драбина звисала з дверей кабіни. Машина зупинилася.

В отворі літака постав один із членів екіпажу. Спустившись по драбині, він ретельно перевіряв перепустку водія і папери, що засвідчували особу Гранта, потім жестом відпустив машину, а Гранта запросив піднятися на борт. Допомоги він не запропонував, проте Грант по драбині легко забрався з валізою, немов та була не важчою за книгу. Пілот втягнув драбину всередину, зачинив за собою широкий люк і пройшов до кокпіту.

В салоні було двадцять порожніх крісел. Грант вибрав найближче до люка і застібнув ремінь безпеки. Після коротких перемовин пілотів з контрольною вежею, які долинали через відчинені двері, двигуни пхикнули, закахикали і заревіли; літак швидко розвернувся, немов автомобіль, і покотив на початок злітної смуги північ-південь, де зайняв стартове положення, розігнався і злетів.

Грант відстібнув ремінь, запалив «Трійку»⁸ — сигарету із золотим обідком — і відкинувся в кріслі, щоби спокійно проаналізувати свою минулу кар'єру та спробувати передбачити найближче майбутнє.

Донован Грант з'явився на світ в результаті опівнічної спілки між професійним німецьким важкоатлетом та офіціанткою з Південної Ірландії. Їхній союз протривав аж цілих п'ятнадцять хвилин і відбувся на сирій траві за шатром цирку-шапіто на окраїні Белфаста. Після парування майбутній батько вручив майбутній матері півкрони⁹, і та, задоволена життям, повернулася додому — на кухню буфету залізничної станції. Коли вагітність більше не можна було приховувати, вона поїхала до своєї тітки в Онеклої — маленьке селище на самому кордоні, де шість місяців по тому померла від гарячки невдовзі після пологів. Перед смертю попросила назвати хлопчика Донованом (важкоатлет титулував себе «Могутнім Донованом») і дати йому її власне прізвище — Грант.

Хлопчик, який звалився на тітку, виріс здоровим, сильним і на рідкість тихим. Друзів у нього не було. Він просто відмовлявся спілкуватися з однолітками, а якщо йому було щось потрібно, отримував бажане за допомогою кулаків. І якщо в школі його побоювалися та не любили, то на місцевих ярмарках він заробив собі ім'я в боксі й боротьбі. Його кровожерливість та лють в атаці у поєднанні з хитрістю допомагали брати гору над набагато старшими і кременішими супротивниками.

Завдяки своїм войовничим здібностям на Гранта звернули увагу шинфейнери¹⁰, що використовували Онеклої як основне місце для перетину кордону, як, зрештою, і місцеві контрабандисти, котрим це містечко подобалося з таких самих причин. Після закінчення школи обидві групи використовували Донована як ударну силу. За роботу платили йому щедро, проте спілкування з ним звели нанівець.

Приблизно в цьому віці хлопець зрозумів, що його організм став дещо дивно поводитись, і він почав відчувати нав'язливу манію під час повного місяця. Одного разу в жовтні, коли Доновану йшов шістнадцятий рік, його вперше охопили так звані «відчуття», як підліток їх називав. Тоді він пішов з дому, спіймав кішку й задушив її. Опісля місяць почувався добре. У листопаді убив велику вівчарку, а на Різдво перерізав горло корові, що стояла в сусідському стійлі. Після кожного такого заходу почувався пречудово. Йому вистачило розуму зрозуміти, що скоро в містечку підуть розмови та розпочнуться пошуки винуватця загадкових смертей, і тоді він купив велосипед, щоб раз на місяць від'їжджати подалі. Іноді в пошуках жертви доводилось їхати на чималу відстань, і через два місяці, коли йому набридло задовольняти свої потреби за допомогою гусей та курей, він набрався мужності й перерізав горлянку сплячому волоцюзі.

Але вечорами домівки залишало дуже мало людей, отже, доводилося виїжджати раніше, їхати далі, щоби до присмерків дістатися віддалених сіл, коли поодинокі селяни поверталися додому з полів, а дівчата виходили на побачення.

Коли він убивав випадкових дівчат, то жодним чином їх не торкався. Ця сторона життя, про яку так багато говорили навкруги, була для нього зачинена, і тільки казковий процес відбирання життя дарував йому задоволення. І ніщо інше.

Гранту ще не виповнилося сімнадцяти, як графствами Фермана, Тірон й Арма почали поширюватися жахливі чутки. А коли молоду жінку вбили серед дня — задушили та сховали в стогу сіна — чутки переросли у паніку. В селах створили «комітети пильності», поліцейським підрозділам надали службових собак, а сенсаційні новини про «місячного вбивцю» притягнули до місцевості натовп репортерів. Кілька разів Гранта на велосипеді зупиняли та допитували, але за нього горою стояли в Онеклої, та й легенду його про поїздки з тренувальною метою завжди підтверджували місцеві, оскільки він був гордістю містечка та ще й претендентом на звання чемпіона Північної Ірландії в першій важкій вазі.

І знову, прислухавшись до внутрішнього голосу, Грант щасливо уникнув викриття та своєчасно переїхав до Белфаста, де потрапив до рук імпресарію, який розорився, і той узявся підготувати з нього професійного боксера. Незважаючи на низькопробність закладу, дисципліна в спортивному клубі була жорстокою. Клуб більше нагадував в'язницю, і тепер, коли у жилах Гранта в черговий раз закипала кров, йому не залишалося нічого іншого, як ледь не до напівсмерті відлупцювати своїх спаринг-партнерів. Опісля двох випадків, як його силою відтягували від супротивників на ринзі, тільки перемога в чемпіонаті врятувала Гранта від того, щоб імпресарію не показав йому на двері.

Грант виграв чемпіонат у 1945 році на свій вісімнадцятий день народження, і його відразу ж покликали на військову службу. Він став шофером Королівського корпусу зв'язку¹¹. Тренувальний період в Англії прочистив мозок і принаймні зробив Гранта набагато обережнішим щодо тих самих «відчуттів». Тепер на повний місяць він напивався до безпам'яті. У такі дні брав зі собою пляшку віскі й ховався в лісах на околиці Олдершота¹², випивав її залпом і холоднокровно спостерігав за реакцією організму, допоки не наставало забуття. На ранок, ледь тримаючись на ногах, він повертався до частини, наполовину задоволений, проте безпечний для довколишніх. Якщо вартовий його ловив, Доновану загрожувала лише гауптвахта, оскільки командир підрозділу не бажав робити того нещасним перед двобоями армійського чемпіонату.

Потім раптово транспортний дивізіон, в якому служив Грант, поспіхом перекинули до Берліна, саме коли росіяни закрили кордон¹³. Грант скучив за боями на ринзі, проте постійне відчуття небезпеки, що витало у повітрі, зробило його ще обережнішим та спритним. Він продовжував напиватися на повний місяць, однак решту часу спостерігав та розробляв план. Йому подобалося те, що він чув про росіян, подобались їхня жорстокість, зневага до людського життя, віроломність — і врешті-решт Грант вирішив перейти на їхній бік. Але як це зробити?

І що він може запропонувати? Чого вони потребують?

Усе вирішив чемпіонат БАНР¹⁴. Чисто випадково фінал відбувався у день повного місяця. Грант, який бився від Королівських зв'язкових, отримав попередження за притримання та удари нижче пояса, і був дискваліфікований у третьому раунді за нечесну гру. Коли він пішов з рингу, весь стадіон свистів та улюлюкав, а гучніше усіх — солдати його підрозділу. На ранок командир викликав Гранта до себе й холодно сповістив, що він зганьбив честь Королівських зв'язкових і його буде відіслано до Англії, тільки-но прибуде поповнення. Товариші-водії усіляко ігнорували його, й оскільки жоден не хотів більше з ним їздити, Донована перевели до підрозділу мотоциклістів-кур'єрів.

Такий перевід якомога краще відповідав планам Гранта. Він перечекав кілька днів, а потім, одного вечора, отримавши вихідні документи з управління Військової розвідки на Райхканцлерплатц¹⁵, поїхав навпростець до радянського сектору, почекав біля шлагбауму на британському боці, поки той відкриють для проїзду таксі, а тоді на швидкості сорок миль на годину промчав крізь отвір і на російському боці загальмував коло прикордонного бункера.

Його грубо стягнули з мотоцикла і привели до вартівні. Офіцер з кам'яним обличчям запитав, чого йому треба.

— Я розмовлятиму тільки з начальником радянської Секретної служби, — спокійно відповів Грант.

Офіцер холодно поглянув на нього і сказав щось російською. Вартові, які привели його до приміщення, тепер почали тягти перебіжчика на вулицю. Грант легко розкидав солдатів. Хтось наставив на нього автомат.

Грант заговорив повільно та чітко:

— У мене є секретні документи. Вони в сумці на мотоциклі. — Раптом йому спала блискуча ідея. — Якщо ви негайно не відвезете мене до вашої Секретної служби, у вас будуть неприємності.

Офіцер щось сказав солдатам, і ті відступили.

— У нас нема ніякої Секретної служби, — зі сильним акцентом мовив офіцер. — Сідайте й заповнюйте цю форму.

Грант сів за стіл і почав заповнювати довжезну анкету, яку видавали усім охочим потрапити до східного сектору — ім'я, адреса, мета візиту та інше. А тим часом офіцер кудись зателефонував та ввічливо й коротко з кимось поспілкувався.

Коли Грант закінчив заповнювати анкету, до приміщення увійшли двоє унтер-офіцерів у брудно-зелених кашкетах та із зеленими відзнаками на уніформах кольору хакі. Офіцер прикордонної служби, навіть не заглянувши в анкету, простягнув її прибульцям, сержанти вивели Гранта і разом з мотоциклом завантажили в кузов автофургона. Двері зачинили. Після чверті години швидкої їзди фургон зупинився, і коли Грант вийшов, то побачив, що перебуває у внутрішньому дворикові величезної новобудови. Його провели всередину, підняли на ліфті й залишили самого в кімнаті без вікон. Із меблів тут була тільки залізна лавка. Через годину, яка знадобилась, як вирішив Грант, на ознайомлення зі секретними паперами, його провели до комфортабельного кабінету, в якому за письмовим столом сидів офіцер із трьома рядами орденських колодок на грудях та золотими нашивками полковника.

На порожньому столі стояла ваза з трояндами.

Десять років по тому, дивлячись в ілюмінатор літака на широкий розсип вогнів за двадцять тисяч футів унизу, який був, найімовірніше, Харковом, Грант невесело посміхнувся своєму відображенню в плексигласі.

Троянди. З тієї першої зустрічі троянди постійно супроводжували його. Троянди, троянди, суцільні троянди.

КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

— Отже, ви бажаєте працювати в Радянському Союзі, містере Грант?

За пів години цей допит до чортиків набрид полковникові МДБ. Він зрозумів, що витягнув з неприємного англійського солдата усю можливу інформацію, котра становила хоч якийсь інтерес. Залишилося сказати кілька ввічливих фраз щодо безцінних паперів, які виявились у його поштарській сумці, й тоді можна відіслати перебіжчика назад до камери, а згодом — до Воркути чи будь-якого іншого трудового табору.

— Так, я бажаю у вас працювати.

— А що ви вмієте робити, містере Грант? У нас достатньо некваліфікованої робочої сили. Нам не потрібні шофери-далекобійники, — полковник хмикнув, — а якщо йдеться про бокс, то у нас багатенько чудових спортсменів, і навіть два потенційних олімпійських чемпіони, якщо вже зайшла мова.

— Я — експерт по вбивствах. Мені подобається вбивати, і я роблю це дуже добре.

Полковник побачив, як у блідо-блакитних очах англійця під білястими віями на мить спалахнули червоні іскорки. Він зрозумів, що хлопець каже правду. Англієць не тільки неприємний, а ще й божевільний. Полковник холодно дивився на Гранта, міркуючи, а чи варто витратити на нього харчі у Воркуті. Може, простіше пристрелити? Чи повернути до британського сектору, і хай його люди самі вирішують, що з ним робити?

— Бачу, ви мені не вірите, — нетерпляче мовив Грант. Напевне, він потрапив не до тієї людини чи не до потрібного підрозділу. — Хто тут у вас виконує брудну роботу? — Донован був упевнений, що у росіян має бути команда, яка займається «мокрими» справами. Усі так казали. — Дайте мені з ними побалакати. Я вб'ю, кого накажуть. Будь-кого. Будь-коли.

Полковник спідлоба розглядав англійця. Може, краще все-таки доповісти про цього навіженого?

— Чекайте тут, — він підвівся і вийшов з кімнати, залишивши відчиненими двері, в яких одразу постав вартовий, рука на пістолеті.

Полковник зайшов до сусіднього кабінету. Той був порожнім, за винятком столу з трьома телефонами. Він підняв слухавку прямого

зв'язку з Москвою. Коли військовий оператор відповів, що Москва на дроті, полковник промовив лише одне слово «СМЕРШ», а коли з'єднали зі СМЕРШем, попросив начальника оперативного відділу.

Через десять хвилин поклав слухавку. Яка удача! Яке просте та конструктивне розв'язання проблеми! Якщо англієць досягне мети — чудово. Якщо провалиться — це все одно завдасть клопоту західному секторові, особливо британцям, оскільки Грант — їхня людина, а також німцям, оскільки спроба, навіть невдала, налякає їхніх шпигунів. Та ще й американцям дістанеться, бо саме від них група Баумгартена отримує фінансування, і тепер вони вирішать, що група розкрита. Задоволений, полковник повернувся до кабінету і сів за стіл напроти Гранта.

— Ви насправді готові на нас попрацювати?

— Звісно, готовий.

— У вас добра пам'ять?

— Так.

— У британському секторі є такий собі доктор Баумгартен. Мешкає за адресою Курфюрстендам, 22, квар-тира 5. Знаєте, де це?

— Знаю.

— Сьогодні увечері вас із мотоциклом доставлять до британського сектору. Номерні знаки змінять. Ваші люди будуть вас розшукувати. Ми вам дамо конверт з приміткою «доставити особисто» доктору Баумгартенові.

У формі та з таким конвертом ви не матимете проблем. Скажете, що послання настільки важливе, що вам доручено передати його без свідків. А тоді ви його вб'єте. — Полковник зробив паузу і запитально поглянув на Гранта. — Зрозуміло?

— Так, — флегматично відповів Грант. — Якщо все пройде нормально, я можу сподіватися на інші завдання такого роду?

— Цілком можливо, — байдуже відізався полковник, — проте спочатку маєте показати, на що здатні. Після виконання завдання, коли повернетесь до радянського сектору, спитайте полковника Бориса. — Він закалатав дзвоником, і до кабінету зайшов чоловік у цивільному. Полковник повернувся до Гранта. — Зараз вас нагодують, потім забезпечать конвертом та видадуть ніж — гострий, американського виробництва. Чудова зброя. Бажаю успіху.

Полковник потягнувся, узяв із вази троянду і вдихнув її аромат.

Грант підвівся.

— Дякую, сер, — вдячно мовив.

Полковник нічого не відповів і навіть не відірвав погляду від троянди, коли Грант пішов слідом за чоловіком у цивільному.

Літак мчав над центральною частиною Росії. Позаду на сході лишилися палахкотливі доменні печі Сталіно¹⁶, на заході промайнула сріблява смужка Дніпра, де, біля Дніпропетровська, ріка розгалужувалася. Море вогнів біля Харкова позначило кордон України, далі промайнули значно менші вогні Курська. Тепер Грант уже знав, що незаймана чорнота, котра розкинулася внизу, ховає простори центральних степів, де в темряві колосяться мільйони тонн російської пшениці. Оаз світла тепер не буде аж до самої Москви, і це означало, що наступні триста миль вони покрийуть приблизно за годину.

Тепер Грант знав про Росію набагато більше. Після блискавичного та чистого вбивства важливого західнонімецького шпигуна, яке мало широкий розголос, він прошмигнув через кордон і якимось дивом дістався «полковника Бориса». Його відразу перевдягнули у цивільне, натягнули на голову льотний шолом, щоби приховати біляве волосся, і заштовхнули у порожній літак до Москви.

Далі потягнувся рік майже ув'язнення, протягом якого Грант підтримував себе у належній фізичній формі та вчив російську, поки люди довкола змінювалися. Його допитували, оглядали лікарі, до нього підсаджували стукачів. А радянські шпигуни в Англії та Північній Ірландії з превеликим трудом розслідували його минуле.

Через рік Грант був визнаний абсолютно благонадійним, наскільки це взагалі можливо для іноземця в Радянському Союзі. Шпигуни повністю підтвердили його історію. Англійські й американські «стукачі» повідомляли, що Донована абсолютно не цікавлять ані політика, ні соціальний устрій будь-якої країни, а лікарі та психіатри зійшлися на думці, що пацієнт страждає на прогресуючий маніакально-депресивний психоз, гострі періоди якого збігаються із повним місяцем. Вони також додали, що Грант схильний до нарцисизму, абсолютно асексуальний, і його здатність терпіти біль надзвичайно висока. Якщо відкинути психічні відхилення, фізичний стан пацієнта пречудовий, хоча й, незважаючи на природну хитрість,

розумові здібності безнадійно низькі. Усі зійшлися на думці, що Грант становить загрозу для суспільства і потребує ізоляції.

Коли особову справу Гранта поклали на стіл начальника кадрів МДБ, той був уже готовий накласти резолюцію «Стратити», але раптом спала геніальна думка.

В СРСР відбувалося багато вбивств, і не тому що середньостатистичний росіянин був таким жорстоким, хоча деякі з націй, котрі населяють країну, належать до найкровожерливіших у світі, — а через політичну доцільність. Люди, які виступають проти держави, є її ворогами, а для ворогів тут місця нема. Країні багато чого треба досягти, то якщо вони становлять перешкоду, її треба прибрати. У державі з населенням двісті мільйонів можна вбити кілька десятків тисяч, і майже ніхто цього не помітить. Якщо, як трапилося під час двох найбільших чисток, треба за рік стратити мільйон людей, це навряд чи стане непідйомною втратою. Проблему становила радше нестача виконавців. У ексекуторів надто коротке «життя». Вони втомлюються і втрачають інтерес. Після десяти, двадцяти, ста страт людська істота, якою б нищою не була, заражається — можливо, це трапляється через процес ототожнювання себе зі смертю — вірусом смерті, який, подібно до раку, проникає в тіло та пожирає ізсередини. Їх охоплює меланхолія й апатія, вони починають пиячити, а це відбивається на моці руки та пильності зору. Коли начальство помічає такі симптоми, не лишається нічого іншого, як стратити одного ексекутора і шукати іншого.

Начальник кадрів МДБ був обізнаний з цією проблемою і перебував у постійному пошукові не тільки витончених убивць, а й пересічних катів. А тут нарешті перед ним лежала особова справа людини, яка, здавалося, була експертом в обох видах страт, до того ж віддана такому ремеслу і, якщо лікарі не помиляються, просто створена природою для цієї роботи.

Начальник кадрів написав категоричну супроводжувальну записку, зробив примітку «СМЕРШ — Другий відділ», приклав її до досьє Гранта і кинув у лоток «вихідна документація».

Другий відділ СМЕРШу — оперативний — прийняв тіло Донована Гранта, змінив його ім'я на Гранітський і записав до своїх лав.

Наступні два роки стали найважчими у житті Гранта. Довелося повернутися до школи, порівняно з якою стара школа зі щербатими партами під іржавим дахом, запахом спітнілих хлопчиків та деркотінням сонних мух здалася просто раєм. У цій розвідшколі для іноземців на околиці Ленінграда, в яку напхом напхали німців, чехів, поляків, китайців та негрів — усі зі серйозними обличчями та ручками наготові — він продирався крізь науки, котрі були для нього чистою тарабарщиною.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ